

Dokler se v zadnjenavedenih pokrajinah naše države sedanje zemljiške razmere ne umaknejo prosti individualni lastnini — kar se bo komaj tako naglo zgodilo, — je retrakt skoro potreben spremljevalec teh razmer. To bo moral upoštevati tudi bodoči edinstveni državljanski zakonik.⁷²

O pogojih izvršljivosti civilnih in trgovinskih izvršilnih naslovov v Italiji.

Dr. Matej Pretner.

V smislu italijanskega zakonika o civilnem pravnem postopanju so sodbe in drugi izvršilni naslovi inozemskih sodišč v civilnopravnih stvareh izvršljivi v Italiji potem, ko jim je priznana s sodbo italijanskega sodišča v delibacijskem postopanju izvršljivost.

Za izrek izvršljivosti je stvarno pristojno višje deželno sodišče, ki se pa v Italiji imenuje prizivno sodišče (Corte d' Appello), za sodne sodbe in deželno sodišče, ki se v Italiji imenuje civilno in kazensko zborna sodišče (Tribunale civile e penale), za druge izvršilne naslove, ki so ne samo sodni sklepi in sodne odredbe, ampak tudi sodne poravnave in druge pogodbe, sposobne za izvršbo, ter izreki rzsodišč. Vzrok tej razliki stvarne pristojnosti je v tem, da so sodbe večje važnosti kakor drugi izvršilni naslovi.

Krajevno pristojno pa je sodišče bivališča zavezanca in tudi sodišče, v čigar okrožju je opraviti izvršbo.

Zahtevajoči upnik mora na delibacijskem sodišču z navadno tožbo predlagati, da naj se izreče izvršilni naslov iz inozemske države za izvršljiv v Italiji. Zakon določa, da je treba o tej tožbi postopati sumarično. Za stare pokrajine v Italiji je ta določba jasna, ker razločuje italijanski zakonik

---

⁷² Moderni zakoniki poznajo retrakt med solastniki zemljišč, predkupno pravico razlaščenecv in sodedičev kmetskih posestev; gl.: Gierke, II. Sachenrecht, str. 768, 769.

o civilnem pravnem redu formalni postopek in sumarični postopek.

Nastali so dvomi o tem, kako naj se postopa v novih pokrajinah Italije, kjer je v veljavi avstrijski civilnopravdni red, ki ne pozna sumaričnega postopanja. Praksa je našla v tem pogledu pravo pot s tem, da razpravlja o tožbah v delibacijskem postopanju sumarično brez obličnih predpisov civilnopravnega reda. Delibacijsko sodišče razpiše narok, na katerem se po zaslišanju strank in državnega pravdnika razsodi. Če delibacijsko sodišče ugotovi, da so za izvršljivost danj pogoji, določeni v zakonu za izvršljivost inozemskih izvršilnih naslovov, razsodi, da je izvršljiv v Italiji dotični izvršilni naslov.

Ti pogoji za izvršljivost v Italiji so odločilne važnosti. Cela vrsta jih je, precej obtežujejo uveljavljenje pravice do izvršljivosti in jo morejo celo napraviti iluzorično, če obvezanec naperi v Italiji tožbo glede predmeta inozemskega izvršilnega naslova. S temi pogoji pa se nam ni treba tu pečati, kajti pogodbe, ki jih je Italija sklenila 6. aprila 1922 z Jugoslavijo, z Republiko češkoslovaško in Republiko avstrijsko in so bistveno enake vsebine, olajšujejo zelo pogoje izvršljivosti sodbam iz teh držav v Italiji.

Pogodba, sklenjena z Jugoslavijo o izvršljivosti izvršilnih naslovov »v civilnih in trgovinskih stvareh«, je bila v Italiji razglašena 22. februarja 1924 s kr. odlokom od 13. decembra 1923, števil. 3182, ki določa, da je dana v Italiji popolna in vsa izvršljivost te pogodbe.

V smislu omenjene pogodbe imajo izvršilni naslovi, izdani od civilnih razsodišč in razsodnikov, imenovanih s pogodbo na razsodnike, sodne poravnave in tudi notarski spisi z določbo izvršljivosti, napravljeni v eni državi, v drugi državi pravno moč pod pogoji:

1. da smejo soditi o sporu oblastva države, v kateri je bila izdana odločba, po zakonih, veljavnih v državi, v kateri je podnesena odločba za izvršbo,

2. da je odločba postala pravnomočna po zakonih države, v kateri je bila razglašena,

3. da so bile v smislu istih zakonov stranke zakonito vabljene, zastopane ali kontumacirane,

4. da odločba ne nasprotuje drugi odločbi, izrečeni o isti stvari po sodnih oblastvih države, v kateri je predložena za izvršbo,

5. da odločba ne nasprotuje državnemu javnemu redu ali državnemu javnemu pravu.

Sodišče se mora v delibacijskem postopanju le baviti z vprašanjem, če ne nasprotujejo ti pogoji izvršljivosti izvršilnega naslova in se ne sme spuščati v meritorno razpravo.

Sodišču, pri katerem se zahteva izvršljivost, je treba predložiti izvršilni naslov v avtentičnem prepisu (copia autentica) in če treba tudi listine, ki dokazujejo izpolnitev pogojev, navedenih zgoraj pod številki 2. in 3., in vrhtega po tolmaču potrjen prevod izvršilnega naslova in drugih listin, eventualno predloženih, v jezik dotične države. Če pa se pošlje izvršilni naslov uradoma sodišču, ki odločuje o izvršljivosti, odpade dolžnost legalizacije in vidimiranja po konzulatu.

To so bistvene določbe pogodbe, sklenjene 6. aprila 1922 v Rimu med Italijo in Jugoslavijo.

Ti pogoji bodo tudi za nas merodajni za izvršljivost italijanskih sodb, kadar bo ratificirala jugoslovanska vlada navedeno pogodbo, kar se ni še zgodilo, kolikor je piscu teh vrstic znano.

Pri uporabljanju navedene pogodbe so se pokazali, kakor je to običajno pri vsakem novem zakonu, ko stopi v prakso, razni pomisleki in dvomi; saj šele uporaba zakona v praksi pokaže njegove nepopolnosti in nejasnosti. Vrhtega pa imajo odvetniki, ki zastopajo stranke, pogosto pred očmi bolj želje svojih strank nego bistvo zakona.

Ti dvomi in nepopolnosti so se v praksi pokazali v nastopnih točkah.

Ker omenjena pogodba o izvršljivosti sodb še ni bila po Jugoslaviji ratificirana, je postalo dvomljivo, ali je v Italiji že stopila v veljavo vsled tega, ker je bila tam razglašena. V pogodbi je izrečna klavzula, da stopi v veljavo potem, ko bode ratificirana, in vsled tega so nekatera sodišča smatrala, da omenjena pogodba, ki olajšuje izvršljivost jugoslovenskih sodb, ni še stopila v veljavo.

Temu nasproti pa so bila nekatera sodišča mnenja, da je navzlic tej pogodbeni določbi omenjena pogodba veljavna v Italiji, ker je bila razglašena s kr. dekretom, ki ima veljavo zakona in določa izrečno, da je dana »popolna in vsa izvršitev te pogodbe«. S to določbo je bil eliminiran za Italijo pogoj ratifikacije. Temu mnenju je pritrdil tudi kasacijski sodni dvor v Rimu v eni svoji sodbi, vsled česar je odstranjen dvom o veljavnosti omenjene pogodbe v Italiji, in sodišča smatrajo, da je ta pogodba stopila že v veljavo v Italiji.

Pravo zmešnjavo v dosedanji sodni praksi je napravil zgoraj pod števil. 1 navedeni pogoj izvršljivosti radi svoje nerodne stilizacije; sodišča so ga kar na tri različne načine razlagala.

Nekatera sodišča razlagajo ta pogoj v smislu, da mora biti po zakonih domače, to je italijanske države pristojno sodišče, ki je izdalo izvršilni naslov v Jugoslaviji.

Tako razlaganje je očitvidno napačno, kajti delibacijsko sodišče ni v stanju preiskovati, ali so podane tiste dejanske okoliščine, ki bi po italijanskem zakonu opravičile pristojnost sodišča, ki je izdalo izvršilni naslov. Vrhtega bi po tem nazoru ne bile izvršljive sodbe borznih razsodišč, ker Italija takih razsodišč nima. Navzlic temu pa omenjena pogodba izrečno določa, da so sodbe stalnih razsodišč izvršljive v Italiji.

Druga sodišča so zopet razlagala omenjeno odločbo št. 1 tako, da mora biti sodišče, ki je izdalo izvršilni naslov, stvarno in krajevno pristojno po zakonih države, veljavnih za to sodišče, to je kraljevine SHS. Tudi ta razlaga je očitno napačna, kajti zakonik za italijanski civilnopravdni red določa za izvršljivost izrečno tak pogoj, to je stvarno in krajevno pristojnost inozemskega sodišča po dotičnem inozemskem zakonu za inozemske sodbe; če bi bila ta določba uporabna tudi za jugoslovenske sodbe, bi bila vendar vzeta tudi v omenjeno pogodbo, s katero se je pa hotela olajšati izvršljivost sodb.

Vrhtega pa je jasno, da nasprotujeta obe interpretaciji vsebini in smislu zgoraj navedenega pogoja števil. 1, ki določa, da je pogoj izvršljivosti to, da po domačem (tukaj italijanskem) zakonu spada v delokrog sodnega oblastva izvršilni naslov, katerega izvršljivost se zahteva. Če za sodbo ali za kateri drug

izvršilni naslov sodišča niso pristojna po italijanskem zakonu ali, če gre v naši kraljevini za italijanski izvršilni naslov, niso pristojna zanj sodišča v tej kraljevini po zakonu, tam veljavnem, ni dovoliti izvršljivosti. S pogojem števil. 1 se le zabranjuje, da bi sodišče priznalo izvršljivost izvršilnemu naslovu, ki po zakonih, veljavnih v državi delibacijskega sodišča, ne spada v področje sodnih oblasti. Absolutna sodna nepristojnost po italijanskem zakonu zabranjuje izvršljivost jugoslovenske sodbe. Nič več in nič drugega ni v omenjeni točki pod št. 1.

V praksi so se dalje pokazale težave glede vprašanja, v kakih obliki naj se predloži delibacijskemu sodniku izvršilni naslov.

Omenjena pogodba določa, da mora biti izvršilni naslov predložen v avtentičnem prepisu in da odpade vsaka legalizacija takrat, kadar se izvršilni naslov predloži uradoma.

Ker imajo po pogodbi o pravni pomoči, sklenjeni tudi 6. aprila 1922 med Italijo in Jugoslavijo, javne listine, ki so napravljene na ozemlju ene obeh pogodnic od pristojne javne oblasti in so opremljene z uradnim pečatom, na ozemlju drugega pogodnika isto veljavo glede pristnosti, kakršno imajo domače javne listine, ne da bi bilo zato treba diplomatske ali konzularne legalizacije, kar velja tudi za listine, napravljene od javnih notarjev, so se nekatera sodišča, med drugimi tudi tržaško, pričetkoma zadovoljevala s tem, da je bil priložen delibacijski tožbi izpisek sodbe s prevodom na italijanski jezik, napravljenem po sodno imenovanem tolmaču.

Drugim sodiščem pa to ni zadostovalo in so zahtevala, da mora biti predlogu za delibacijsko postopanje priložen izvršilni naslov v avtentični obliki, to je legaliziran in vidimiran od konzularnih oziroma diplomatskih uradov, ako ni poslan uradoma delibacijskemu sodišču od pristojnega sodnega oblastva.

Do te zahteve, ki je sicer oblična, a v praksi važna radi precejšnjih stroškov in izgube časa, povzročenih po legaliziranju in vidimiranju, so prišla sodišča s tem utemeljevanjem.

Zaeno s pogodbo o izvršljivosti jugoslovenskih sodb je bila razglašena tudi pogodba o pravni pomoči, sklenjena z Jugoslavijo. Ker pa določa pogodba o izvršljivosti sodb navzlic tem

olajšavam, ki jih ima slednje imenovana pogodba za veljavnost javnih listin, da mora biti predložen delibacijskemu sodišču izvršilni naslov v avtentičnem prepisu, kar nikakor ni še izdatek tega naslova, ako ni legaliziran in vidimiran po zakonitih predpisih, olajšave glede veljavnosti javnih listin, navedene v pogodbi glede pravne pomoči niso uporabne za izvršilne naslove, katerih izvršljivost se zahteva v delibacijskem postopanju.

Temu nazoru je pritrdil tudi kasacijski sodni dvor v Rimu (sodba od 29. aprila 1927) in vsled tega sedaj sodišča v Italiji zahtevajo, da se jim predloži v delibacijskem postopanju ali zakonito vidimirani izvršilni naslov ali pa, da se jim uradoma pošlje od pristojnega sodnega oblastva izvršilni naslov, dasi je več kot dvomljivo, da sta državi, ki sta sklenili omenjene pogodbe, hoteli kaj takega določiti v svoji pogodbi.

Nepriliki legalizacij in vidimiranja se je lahko ogniti pri izvršilnih naslovih, izdanih od sodnih oblastev v okrožju višjih deželnih sodišč v Ljubljani, Zagrebu, Splitu in Sarajevu, kadar je mogoče zahtevati izvršljivost na prizivnem sodnem dvoru v Trstu ali Zadru ali na sodnih dvorih prve stopnje, nahajajočih se v okrožju teh dveh prizivnih sodnih dvorov, kajti ta sodišča smejo med seboj direktno dopisovati (pristavek k čl. 6 citirane pogodbe o pravni pomoči, sklenjeni med Italijo in Jugoslavijo). V takih primerih je mogoče v predlogu za delibacijsko postopanje le citirati tujo sodbo s pristavkom, da bo pristojno sodišče poslalo uradoma izvršilni naslov zaeno s potrdilom o vročitvi sodbe in s potrdilom pravomočnosti sodbe, kar se brez ovire vrši. Seveda je treba preskrbeti prej ali slej pri sodnem tolmaču prevod teh listin.

Težavneje pa je pošiljanje sodb med drugimi sodišči Italije in Jugoslavije, kajti te smejo le s posredovanjem svojih ministrov pravde diplomatsko dopisovati med seboj, izvzemši le nujne primere. Diplomatska pot pa je polževa pot in zato pač ne ostane v takih primerih zahtevajoči stranki, kakor da preskrbi legaliziran in vidimiran prepis izvršilnega naslova, ako ne mara čakati mesece in mesece, dokler ne dojde sodba delibacijskemu sodišču po diplomatski poti; le potrdilo o vročitvi tožbe ne potrebuje legalizacije in vidimiranja.

O razlaganju drugih pogojev izvršljivosti ni dvoma.

Iz vsega je razvidno, da je v Italiji delibacijsko postopanje za izvršilne naslove iz Jugoslavije zelo olajšano.

Navzlic temu pa to postopanje več ali manj zavlačuje izvršljivost, povzroča zahtevajoči stranki stroške in tako obtežuje pot za doseg prave. Sicer pa je delibacijsko postopanje navadno bolj obličnega nego praktičnega pomena, kajti zavezanec, ki je že pravnomočno obsojen v tuji državi, navadno nití ne pristopi na narok v delibacijskem postopanju. Za doseg prave in za gospodarske potrebe ustreza mnogo bolj avstrijski izvršilni red, ki ne pozna delibacijskega postopanja in dovoljuje inozemskim sodbam izvršljivost brez te zapreke.

Protest po novem meničnem zakonu.

Dr. Milan Škerlj.

Sodobno stremljenje gre za tem, da se primeri, v katerih treba protesta kot slovesnega listinskega dokazila, da so se pravilno izpolnila po zakonu predpisana dejanja menične skrbnosti in opreznosti, kolikor moči omeje po številu, protestiranje samo in sestava protestne listine pa kolikor moči poenostavita. Meje so temu stremljenju postavljene deloma po sistemu meničnega zakona samega, deloma po predpisih procesnega prava, nemalo pa tudi po stanju uprave v državi in po duševnosti ter civilizaciji njenih prebivalcev. Poglejmo, kako ustreza naš novi menični zakon¹ v primeru s sedanjim temu stremljenju.

I. Primeri protesta.

Protest treba napraviti v teh primerih:

1. zbog odbitega sprejema (§§ 43, 65, čl. 20, 25, 69).
2. zbog tega, ker akceptant (izdatelj lastne menice) ni datiral akcepta (vpogleda) pri povopoglednici (§§ 24. 34, 105, 106, čl. 20, 98, št. 3;

¹ Kjer je v tej razpravi naveden »§«, je mišljen novi menični zakon, ki bo stopil v veljavo 19. decembra 1929, kjer »čl.«, sedanji menični red.